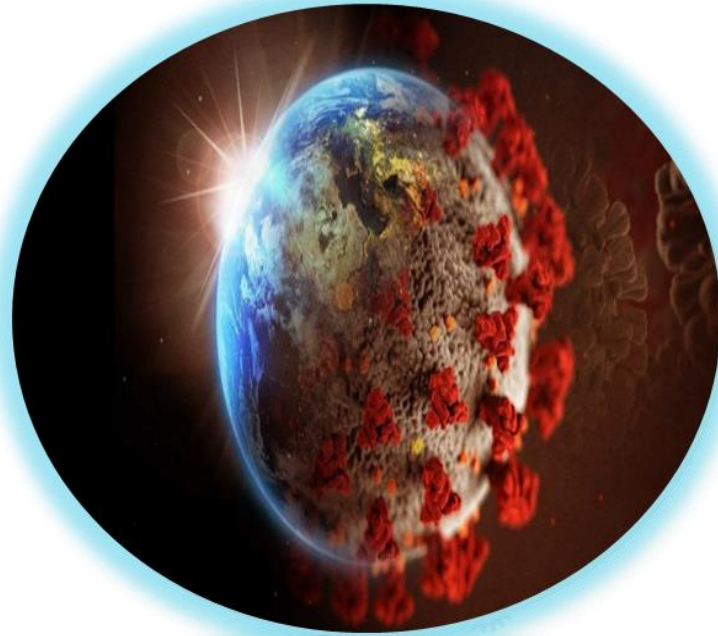

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

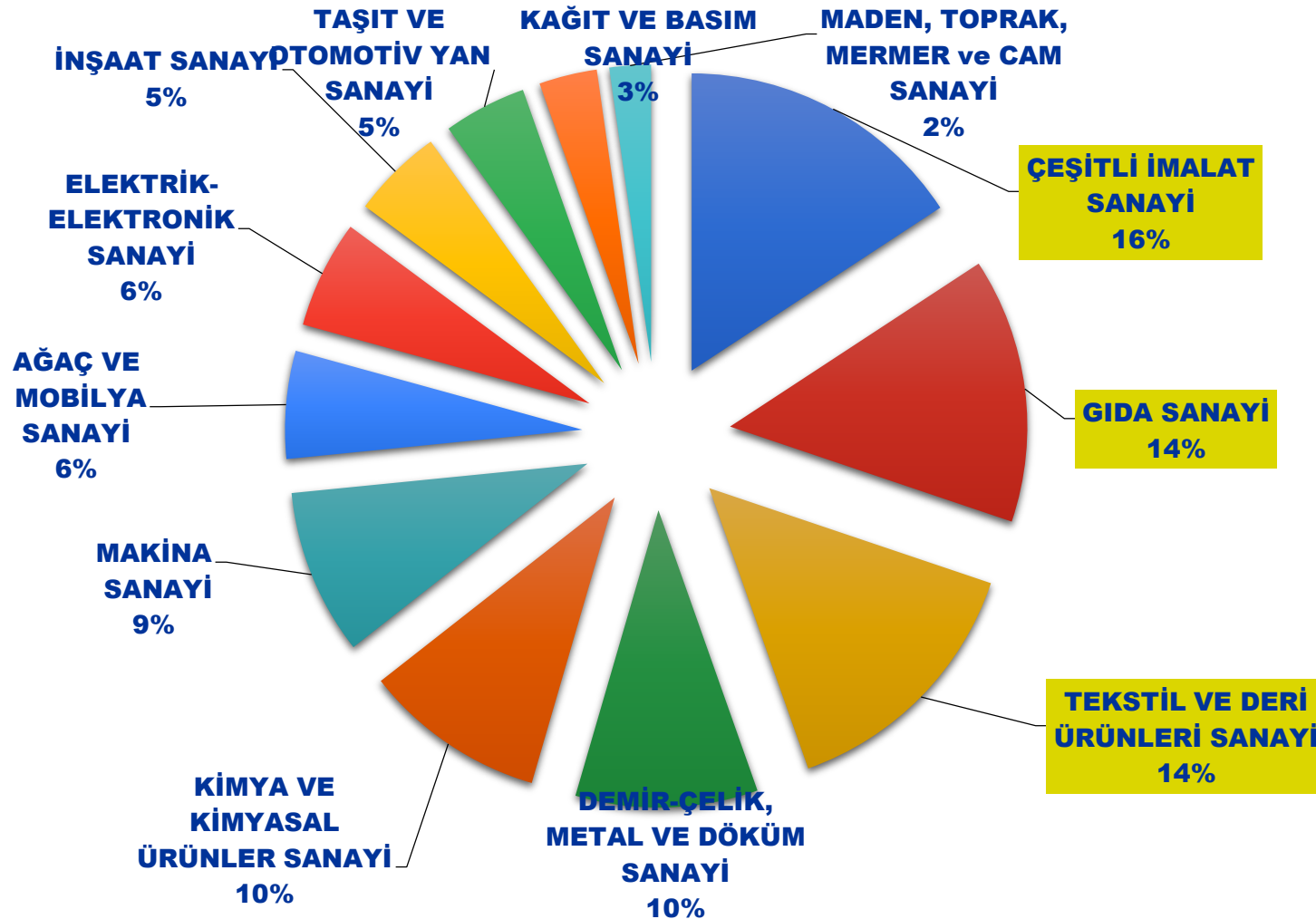
COVID-19 ANKETİ

DEĞERLENDİRME RAPORU

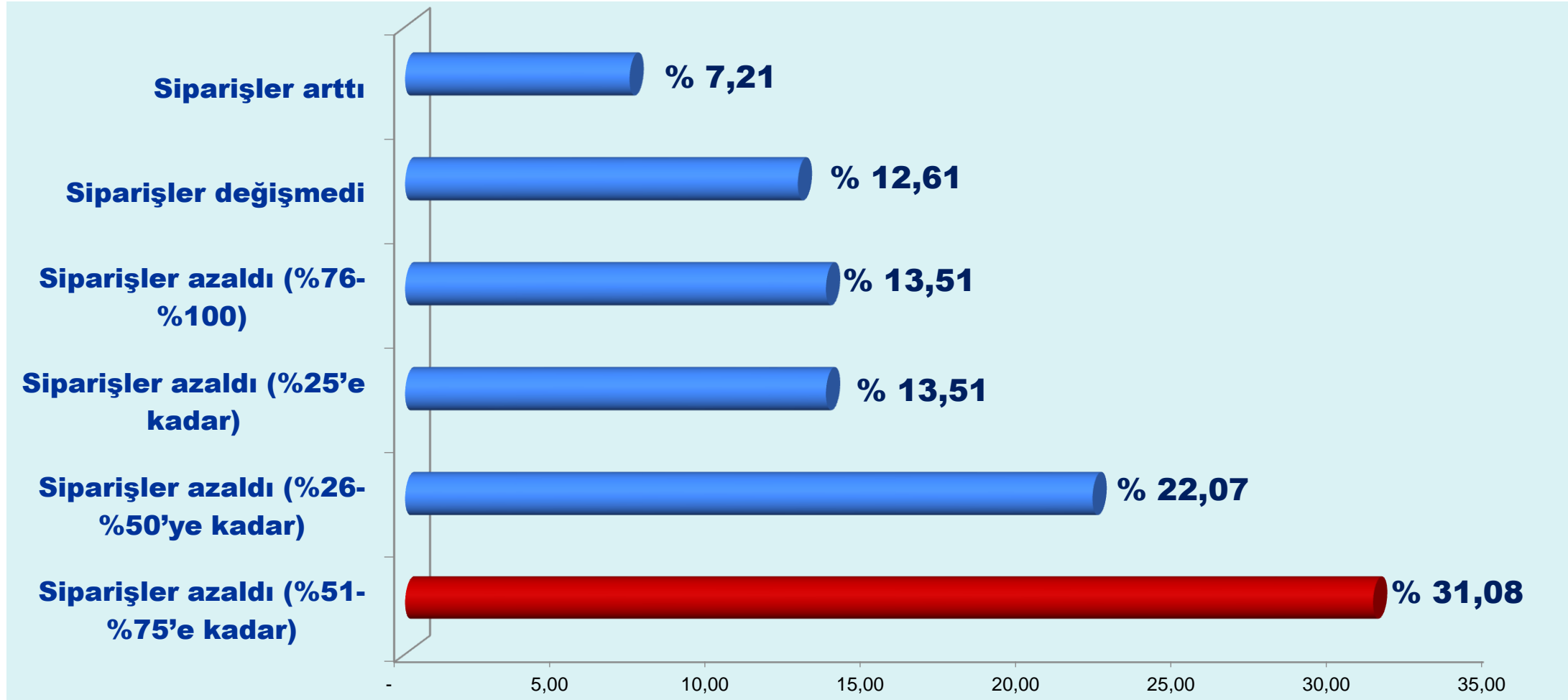
13 Nisan 2020

Sektörel katılım

Anket, tüm sektör gruplarını kapsayıcı şekilde olup, İzmir'in sektör yoğunluğuna göre de tutarlı görülmektedir.

İç pazarda siparişlerinize ilgili hangisi gerçekleşti?

Her 3 sektör temsilcisinden 1'inin (%31,08) iç pazarda siparişleri %51-75 aralığında azalırken, toplamda da üyelerimizin %80'ninin farklı oranlarda iç siparişlerinde azalma gerçekleşmiştir.

İç pazarda siparişleri %51-75 arasında azalan firmalarımızın

%67'si Üretime ara vermeyi planlıyor

%67'si Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmamış

%73'ü Açıklanan desteklerden faydalanmamış

%75'i kriz ekibini kurmuş

%2'si mevcut üretimi dışında başka bir ürün üretmiş

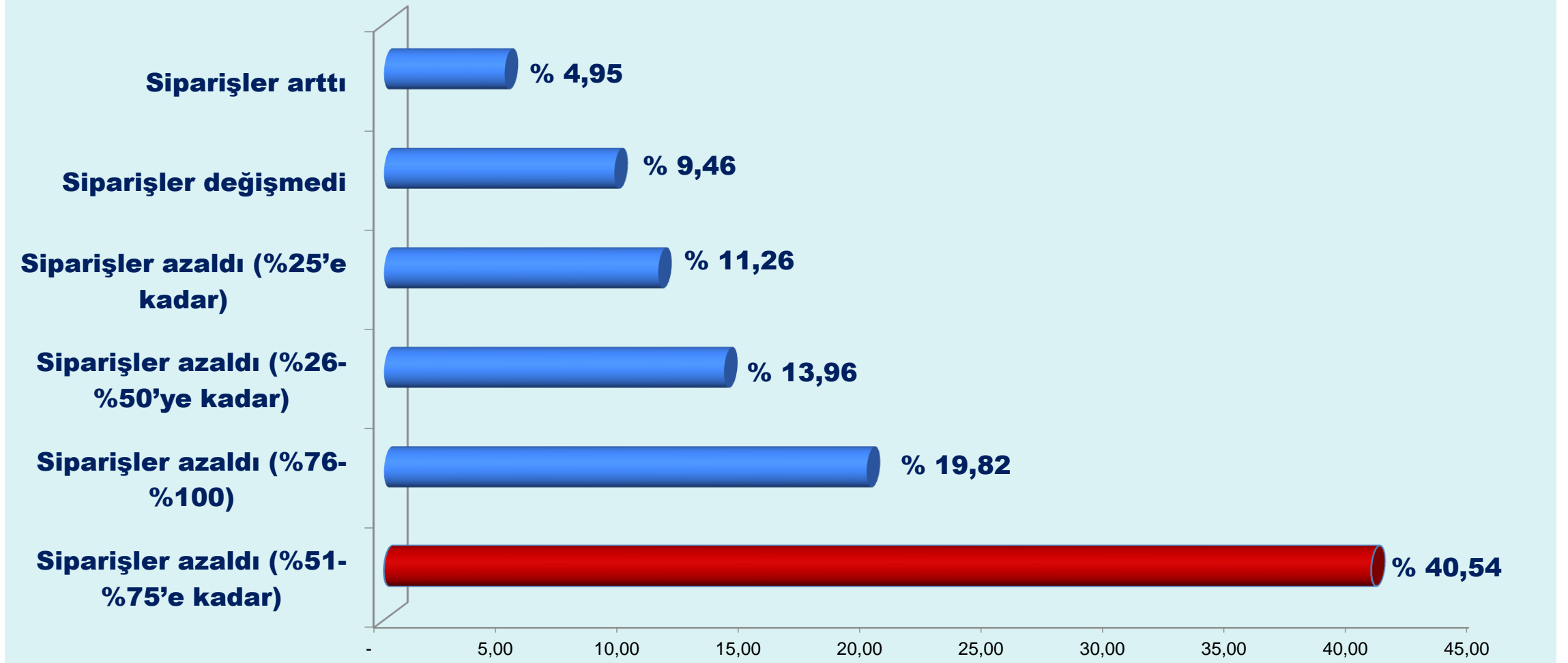
Ağaç ve mobilya sanayi, çeşitli imalat sanayi, demir-çelik, inşaat sanayi, tekstil, kimya, makine sanayi ağırlıklı olarak öne çıkan sektörlerdir.

Bu veriler;

1.Siparişleri yüksek düzeyde azalan firmaların %67'sinin üretime ara vermeyi planlaması, sürecin uzaması halinde sektörlerin daha olumsuz etkileneceği sonucunu göstermektedir.

2.Bu durumda dahi, hem desteklerden hem de kısa çalışmadan yararlanmaması düşündürücüdür.

Dış pazarda siparişlerinize ilgili hangisi gerçekleşti?

Her 4 sektör temsilcisinden 1'inin (%40,54) dış pazarda siparişleri %51-75 aralığında azalırken, toplamda da üyelerimizin %85,5'inin farklı oranlarda dış siparişlerinde azalma gerçekleşmiştir. Her 10 firmadan birinin de siparişleri değişmemiştir.

Dış pazarda siparişleri %51-75 arasında azalan firmalarımızın

%55' i Üretime ara vermeyi **planlamıyor**

%64,5'i Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmamış

%77'si Açıklanan desteklerden faydalanmamış

%77'si kriz ekibini kurmuş

Çeşitli imalat sanayi, makine sanayi, kimya ve kimyasal ürünler sanayi, gıda sanayi, tekstil ve deri ürünleri ağırlıklı olarak öne çıkan sektörlerdir.

Bu verilere göre;

1. İhracat yapan firmaların yüzde 86'sı süreçten olumsuz etkilenmiştir.
2. Dış Pazar siparişleri yarıdan fazla azalan firmaların yarısına yakını ise üretime ara vermeyi düşünmektedir.
3. İç talep yanında dış talep de çökmüştür.
4. Böylesi çift kanatlı bir sorun ile bu düzeyde ilk kez karşılaşılmaktadır.
5. Bu durum salgın sonrası ciddi bir talep patlamasına neden olacaktır. Bu nedenle mevcut sanayi tesisleri ve lojistik ağı yaşatılmalı, korunmalıdır.

Üretiminiz küresel salgından nasıl etkilendi?

Üretim azaldı (%25'e kadar)	%14,4
Üretim azaldı (%76-%90'a kadar)	%16,7
Üretim tamamen durdu	%17,1
Üretim azaldı (%26-%50'ye kadar)	%17,1
Aynen devam ediyor	%17,1
Üretim azaldı (%51-%75'e kadar)	%17,6

Ankete katılanların %17,1'i üretimlerini tamamen durdururken, aynı orana sahip üyelerimiz de üretimlerine devam etmektedir. Genel olarak bakıldığında; firmalarımızın %83'ünün üretim devamlılığı risk altındadır.

Sektörel Değerlendirme

Ankete katılan firmaların

%15,8'ini oluşturan **Çeşitli İmalat Sanayide;** **%14,4'ünü** oluşturan **Tekstil ve Deri Ürünleri Sanayide;**

%34'ünün İç pazarda siparişleri azaldı (%76-%100)

%68,8'nin İç pazarda siparişleri azaldı (%76-%100)

%42,8'inin Dış pazarda siparişler azaldı (%76-%100)

%71,8'inin Dış pazarda siparişler azaldı (%76-%100)

%14'ü Üretimi tamamen durdurdu

%53'ü Üretimi tamamen durdurdu

%68,5'i Üretime ara vermeyi planlıyor

%81'i Üretime ara vermeyi planlıyor

%60'ı Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmış

%65,6'sı Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmış

%88,5'i Açıklanan desteklerden faydalanmamış

%62,5'i Açıklanan desteklerden faydalanmamış

%8,5'i mevcut üretimi dışında başka bir ürün üretmiş

%6'sı mevcut üretimi dışında başka bir ürün üretmiş

Sektörel Değerlendirme

- Ankete katılan firmaların %15,8'ini oluşturan çeşitli imalat sanayisindeki firmaların özellikle dış pazardaki siparişleri azalmış durumda. Siparişleri %76-100 düzeyinde azalan firmalar, çeşitli imalat sanayisi firmalarının % 42,8'ini oluşturuyor. Aynı sektördeki firmaların %68,5'inin üretime ara vermeyi planlaması, %14'ünün ise üretimi tamamen durdurmaları süreçte karşılaşılan durumun iç açıcı olmadığına ilişkin önemli göstergelerdir.
- Bu firmaların temel ürünleri dışında başka bir ürün üretimine yönelme düzeyleri ise % 8,5 gibi çok düşük düzeyde kalmıştır.
- Ankete katılan firmaların %14,4'ünü oluşturan tekstil ve deri ürünleri sanayisindeki firmaların % 53'ünün üretimi tamamen durdurduğu, % 81'inin ise üretime ara vermeyi planlamaları durumun vehametini göstermesi açısından dikkate değerdir.
- Yüksek düzeyde iç ve dış pazar sipariş azalması (siparişlerin %76-100 azalması) bu sektördeki firmalar arasında bir hayli yoğundur. % 71,8'inin Dış Pazarda, % 68,8'inin iç pazarda siparişleri azalmış durumda. Bu alanda faaliyet gösteren firmaların ancak %6'sı mevcut üretimleri dışında başka bir ürün ürettiklerini ifade ediyor.

Sektörel Değerlendirme

Ankete katılan firmaların **%14,4'**ünü oluşturan **Gıda Sanayide;**

%25'inin İç pazarda siparişleri değişmemiş

%28'inin Dış pazarda siparişleri değişmemiş

%40'ı Üretime ara vermeyi planlıyor

%81'i Kısa çalışma ödeneğinden yararlanmış

%87,5'i Açıklanan desteklerden faydalanmamış

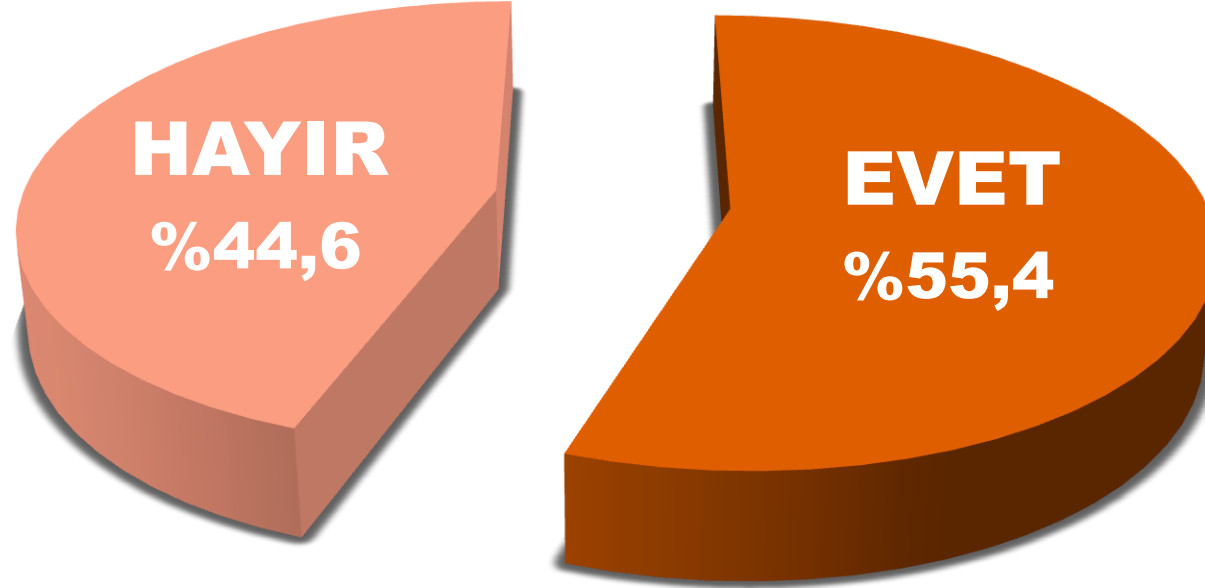
%28'inin Üretimi aynen devam ediyor

Gıda sektöründeki firmaların, **%28'i** üretimlerini aynı şekilde sürdürürken, **%40'ı** üretime ara vermeyi planlıyor. Gıda sektörü gibi bir sektörde bu oran oldukça yüksektir. Kanımızca bunun nedeni de, büyük ölçüde gıdyla ilgili işletmelerin çoğunluğunun kapalı olmasıyla ilgilidir.

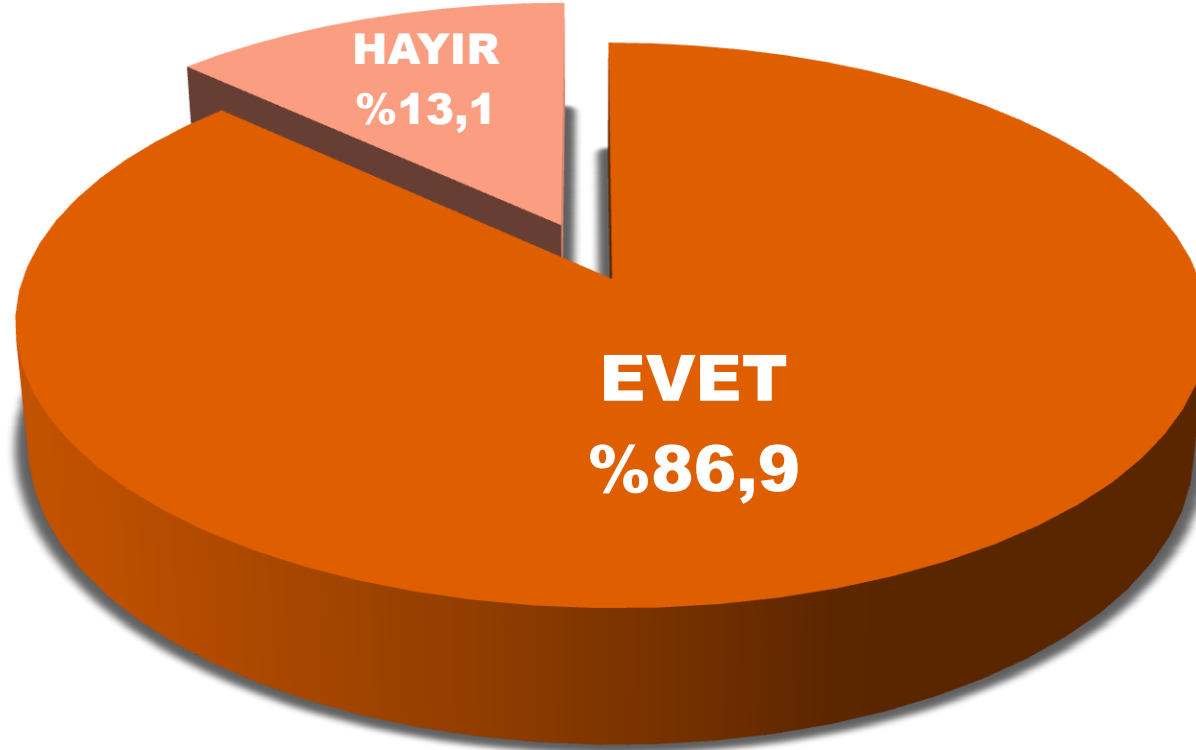
Aynı sektördeki firmaların iç ve dış pazardaki sipariş düzeylerinde azalma yaşansa bile, diğer sektörlerle karşılaştırıldığında bu oran **%25-28** gibi daha düşük bir düzeyde seyrediyor.

Üretime halen devam ediyorsanız ara vermeyi planlıyor musunuz?

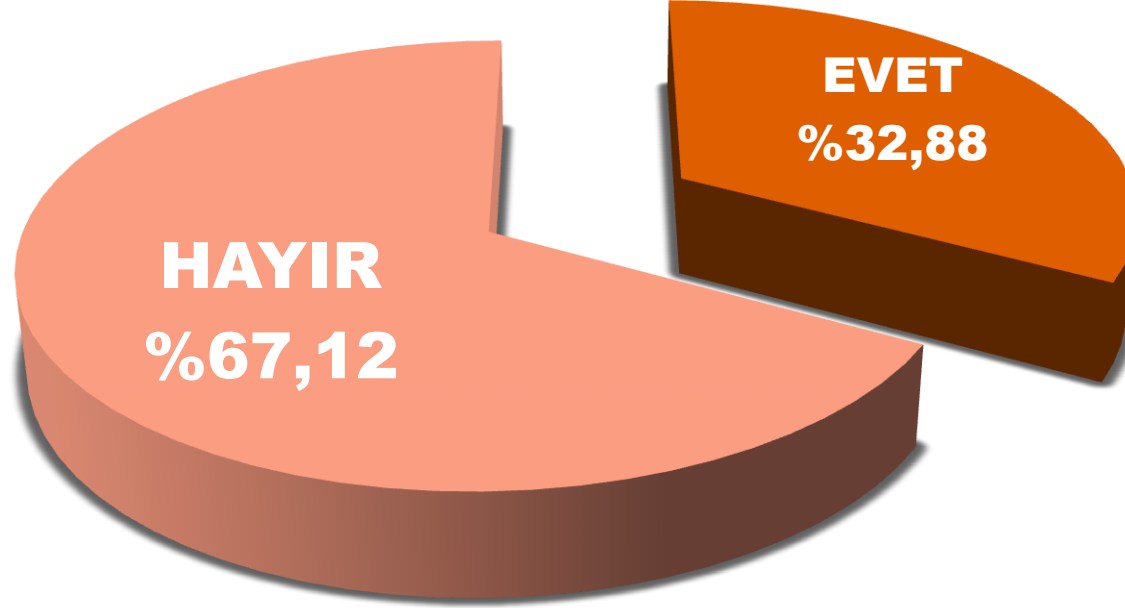
Her sektör temsilcisinden 2'sinin üretime ara vermeyi planlaması, durumun ciddiyetini göstermesi açısından olduğu kadar, ülke ve bölge ekonomimiz açısından da dikkate değerdir.

Üretim sahasında, sağlık açısından gerekli malzemelere (maske, dezenfektan vb) ulaşabildiniz mi?

Firmalarımızın büyük çoğunluğunun üretim sahasında, piyasada temini sıkıntılı olan gerekli malzemelere ulaşılıyor olması oldukça önemlidir.

Kısa çalışma ödeneğinden faydalandınız mı?

Firmalarımızın sadece üçte biri kısa çalışma ödeneğinden faydalanırken, büyük çoğunluğunun yararlanmaması, çeşitli nedenlere bağlı olabilir. Bunlar; süreci öz kaynaklarla yönetme istekleri ya da önümüzdeki süreçte daha çok sıkışma-daralma yaşamaları halinde bu imkanlardan yararlanabilecekleri şeklinde değerlendirilebilir.

Açıklanan destek paketlerinden faydalandınız mı?

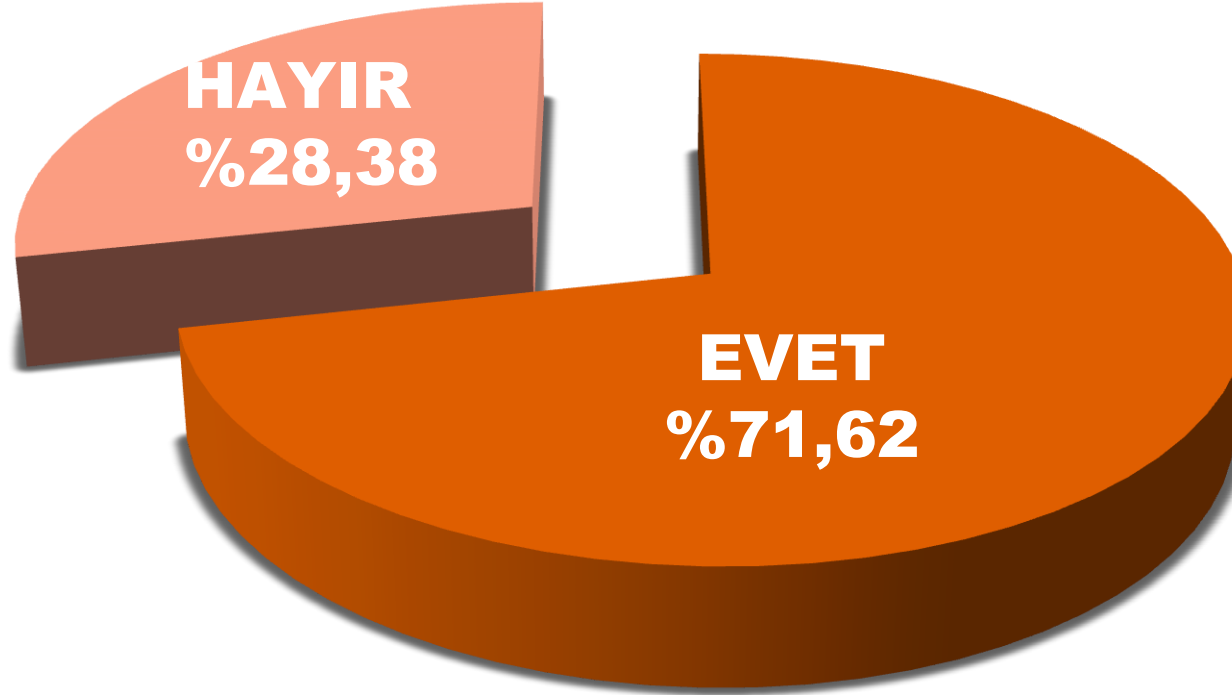
Destek paketlerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yeterli	%1,80
Çok yetersiz	%25,68
Kısmen yeterli	%26,58
Yetersiz	%45,95

Alınan önlemlerin etkililiği yeniden değerlendirilmelidir. Burada ortak akıl önem taşıyor.

Firmanızda bir kriz ekibi/masası kurdunuz mu?

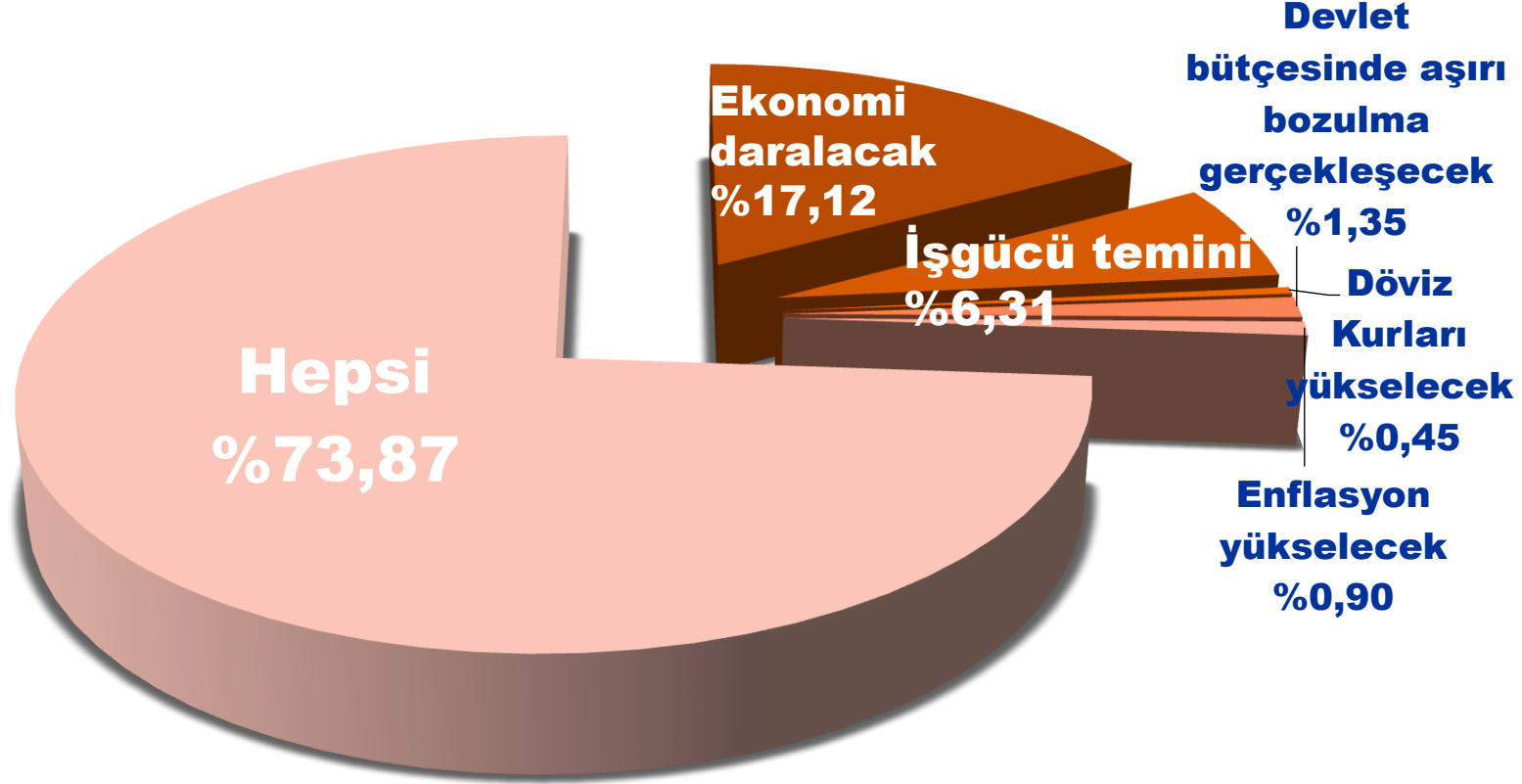
Firmalarımızın %71,6'sının içsel önlemlerini aldığını görmekteyiz. Bu da, sanayicilerimizin karşılaştıkları sorunları minimuma indirme adına, kriz yönetimini riskle mücadele yöntemi olarak benimsedikleri, gerekli gayreti gösterdikleri şeklinde değerlendirilebilir.

Bu süreçte yaşadığınız en önemli sorun hangisidir?

Nakit akışında bozulma	%46,85
Sipariş iptalleri	%35,14
Tedarik ağındaki sıkıntılar	%6,76
İşgücü temini	%5,41
Hammadde temini	%3,60
Gümrüklerde yaşanan sorunlar	%2,25

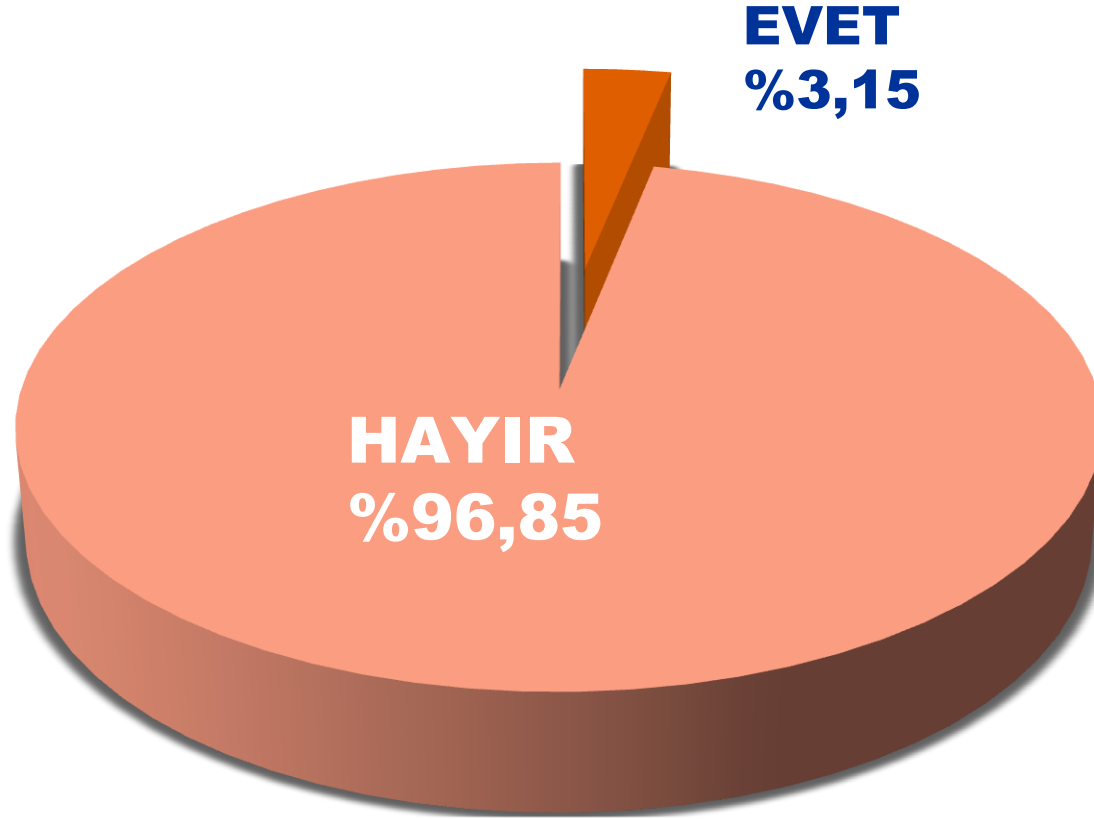
Bu veriler, üretim kaybının telafisi ve finansman desteğinin önemini ortaya koyuyor.

Türkiye ekonomisinin krizden en çok hangi alanda etkilenmesini beklersiniz?

Bu değerlendirmeler krizin çok boyutluluğuna işaret ediyor. Dolayısıyla önlemler de çok boyutlu ve sıra dışı olmalıdır.

Mevcut üretiminizin dışında yeni bir ürün üretimine geçtiniz mi? (maske vb.)

Bu oran, İzmirli sanayicilerin salgının başlangıcından bugüne ürettikleri ürünlerde farklılaşmaya gitmedikleri ancak firmaların az da olsa esnekliğe sahip olduğunu ortaya koyuyor.

Bu krizi en az hasarla atlatabilmek için alınması gereken acil 3 önlem nedir?

Sanayicimiz çareleri de gösteriyor

GENEL ANALİZ

- Ankete katılan firmalarımızın COVID-19 salgınından yaklaşık %80'i olumsuz etkilenmiştir.
- Salgın sanayicimizin alışkın olmadığı, öngöremediği niteliktedir.
- Bu süreçten beklenileceği gibi gıda sanayi ve temizlik malzemeleri üreten firmalarımız kısmen daha az etkilenmiştir.
- Bir yandan iç ve dış pazar siparişlerinde dikkate değer bir azalma yaşanırken, devletin ekonomik krizin firmalar üzerindeki etkilerini azaltmaya yönelik desteklerinden yararlanma düzeyinin düşük oluşu, üretimlerine ara vermeyi planlayanların oranının da azımsanmayacak düzeyde olması doğru analiz edilmelidir. Özellikle dış pazara yönelik sipariş azalması yaşayan firmalarda bu eğilim daha yüksek düzeydedir.
- Sanayi üretimi açısından bir diğer risk unsuru ve iyimser olmayı güçleştiren faktör; üretim temelinde gözlenmekte: Firmaların %83'ün de üretim farklı seviyelerde olumsuz etkilenmiştir.
- Firmaların bu süreçte yaşamış oldukları en önemli sorun sıralamasında nakit akışının bozulması atılması gereken adımların başlama noktasını da göstermektedir.

- Krizlere bağışıklık kazanılmış olsa da, bu sefer ki çok farklı bir krizdir. Sanayimiz adeta varoluş mücadelesi vermektedir.
- Salgınla açığa çıkan kriz, süreç içinde sanayicilerin üretim çeşitlemesine gitmemelerinin de önemini ortaya koymaktadır. Bu süreçte, firmaların ancak %3,15'inin farklı bir ürün üretimine geçtiğini ifade etmeleri, konunun önemini bir kez daha açığa çıkarmaktadır.
- Bu süreç bireyleri, firmaları, kurumları ve devleti yeniden yapılanmaya, öncelikleri yeniden tanımlamaya yönlendirecektir.
- Bu süreç her ülkenin dışa bağımlılık düzeyi ve alanlarını sorgulamaya, kendine yeterliliği yeniden tanımlamaya itecektir.
- Süreç tüm sektörler gibi sanayinin de yerel yönetimlerle işbirliği koşulları ve imkanlarını yeniden tanımlanması ve kurgulanması gereğine işaret etmektedir.
- Gıda, hijyen ve sağlık malzemeleri üretiminin ihtiyaçlar çerçevesinde ülke genelinde planlanması gereği anlaşılmıştır.
- Bu çerçevede kümelenme anlayışı ile sağlık malzemeleri ihtisas OSB kurulmasının önemi anlaşılmıştır. İzmir buna taliptir.

GENEL ANALİZ

- Sanayicimiz devletten bu zorlu dönemde yeterli destek bulamamıştır. Sektörde kan kaybı sürmektedir. Alınan önlemler bu kaybı durdurabilecek yoğunlukta değildir.
- Ücretsiz izin imkanı ile sanayiciye destek yapılması tek başına yetersizdir. Ücretsiz izin verilenlere öngörülen maddi destek ne onların yaşamını ne de ekonomiyi ayakta tutmayacaktır.
- Salgın sürecinde arz şoklarının enflasyon yaratma riski parasal genişlemenin yaratabileceğinden daha fazla olacaktır. Bu nedenle, para yaratma imkanları kullanılmalıdır.
- Türkiye'nin koşulları dış kaynak girişini zorunlu kılmaktadır. Küresel sermayenin mevcut koşullarda Türkiye'ye gelmesi güçtür. Küresel-kurumsal dış borçlanma kaynaklarından (ABD-Fed, IMF, AB) yararlanmak gerekmektedir.
- Türkiye'nin planlamaya yeniden gereken önemin vermesi, Devlet Planlama Teşkilatını yeniden canlandırması uygun olacaktır.
- Bu dönem birbirimizi «yaşatma» dönemidir. «Yaşamak için yaşatmak» zorundayız. Devletin gerçekten baba olması gereken bir dönemdir.
- Salgın sonrası iç ve dış talepte olabilecek artışa hazırlıklı olmak, sanayi tesislerimizi her an üretime hazır halde tutacak koşulları sağlamalıyız.

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

@EYorgancilar

@ebsoorgtr

www.ebso.org.tr